

Кәсіптік стандарт: «Әуе кемелеріне жердегі қызмет көрсету»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: "Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету" кәсіптік стандарты "Кәсіптік біліктілік туралы" ҚР Заңының 5-бабына сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдары қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тануға және ұйымдар мен кәсіпорындарда персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттердің шешімдеріне қойылатын талаптарды белгілейді. Кәсіби стандарт азаматтық авиация саласында әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді жеткізушілердің қолдануына арналған.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

- 1) Әуе компания – азаматтық әуе кемелерін пайдаланушының сертификаты бар заңды тұлға;
- 2) Әуе компания шарттары – жолаушыларды, багажды және почтаны әуеде тасымалдау кезінде қолданылатын авиакомпания белгілеген шарттар, нұсқаулықтар және технологиялар, сондай-ақ тарифтерді қолдану шарттары, стандарттар, жолаушылар мен багажға қызмет көрсету нұсқаулары, жолаушылардың өтініштерін, шағымдары мен талаптарын қарау тәртібі;
- 3) Әуежай қызметі – жеке және (немесе) заңды тұлғалардың әуежайларда әуемен тасымалдауды, авиациялық жұмыстарды, ұшу қауіпсіздігі мен авиация қауіпсіздігін қамтамасыз етумен байланысты жүзеге асыратын қызметі;
- 4) Әуежайда қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық (Airport Handling Manual) – әуе кемесіне жердегі қызмет көрсету процесінде технологиялық операцияларды орындау кезінде пайдаланылатын стандарттар мен жабдықтар бойынша әуе транспортының халықаралық қауымдастығының (International Air Transport Association) (бұдан әрі – ИАТА) ұсынымы;
- 5) Әуежайды (әуеайлақты) пайдаланушы – меншік құқығымен не өзге де заңды негіздерде әуежайды пайдаланатын Қазақстан Республикасының, сондай-ақ Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес шет мемлекеттің заңды тұлғасы;
- 6) Багаж – әуе кемесінің бортында тасымалданатын жолаушылардың немесе экипаждың жеке заттары;
- 7) Жерде қызмет көрсету – әуе қозғалысына қызмет көрсетуді қамтымайтын, әуе кемесі әуежайға (әуеайлаққа) келген немесе әуе кемесі әуежайдан (әуеайлақтан) жөнелтілген кезде қажетті қызмет көрсету;
- 8) Жолаушы – экипаж құрамына кірмейтін және әуемен тасымалдау шартына сәйкес немесе өзге де заңды негіздерде әуе кемесімен тасымалданатын жеке адам;
- 9) Жүк – почтаны, борттық қорларды және багажды қоспағанда, әуе кемесінің бортында тасымалданатын кез келген мүлік;
- 10) Қауіпті жүктер – адамның өмірі мен денсаулығына, қауіпсіздігі мен мүлкіне немесе қоршаған ортаға қатер төндіретін, Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) қауіпті жүктерді әуемен қауіпсіз тасымалдау жөніндегі техникалық нұсқаулықтарында айқындалатын қауіпті жүктер тізбесінде көрсетілген бұйымдар немесе заттар;
- 11) Ұшу қауіпсіздігі – адамдардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру немесе мүлікке залал келтіру тәуекелі қолайлы деңгейге дейін төмендетілген және қауіптілік көздерін анықтаудың және тәуекел факторларын бақылаудың үздіксіз процесі арқылы осы не бұдан да төмен деңгейде тұратын жай-күй;
- 12) Ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі – ұйымдастырушылық құрылымды, жауапкершілік иерархиясын, міндеттерді, басшылық қағидаттары мен рәсімдерді қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін басқаруға арналған жүйелі тәсіл;
- 13) Халықаралық азаматтық авиация ұйымы (ИКАО) – әуе қатынасы қауіпсіздігін, сенімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін қажетті халықаралық нормаларды белгілейтін және азаматтық авиацияға байланысты барлық салада халықаралық ынтымақтастықты үйлестіруді жүзеге асыратын Біріккен Ұлттар Ұйымының мамандандырылған мекемесі.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

- 1) АА – азаматтық авиация
- 2) ӘК – әуе кемесі
- 3) БА – біліктілік анықтамалығы
- 4) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы
- 5) ЖПҚ – жүкті пакеттеу құрылғысы
- 6) ИАТА (IATA) – халықаралық әуе көлігі қауымдастығы
- 7) ҚР – Қазақстан Республикасы
- 8) СБШ – салалық біліктілік шеңбері
- 9) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші
- 10) ҰҚБЖ – ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі (Safety Management System, SMS)

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Әуе кемелеріне жердегі қызмет көрсету
5. Кәсіптік стандарттың коды: H52232097
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - Н Көлік және қоймалау
 - 52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі
 - 52.2 Қосалқы көлік қызметі
 - 52.23 Әуе көлігінің қосалқы қызметі
 - 52.23.2 Әуежайлар қызметтері

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету" Кәсіби стандарты азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетумен айналысатын мамандардың біліктілігіне, құзыреттеріне және дағдыларына қойылатын талаптарды айқындайды. Кәсіби стандарт әуе кемелерін рейстерге дайындаумен байланысты жұмыстардың барлық аспектілерін қамтиды: ӘК-ге қызмет көрсету кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету, ӘК-ге қызмет көрсетудің толық циклі, жүктемені бақылау, перрондағы ұшу қауіпсіздігін бақылау. Ол жердегі операциялардың қауіпсіздігін, сапасы мен тиімділігін қамтамасыз етуге бағытталған және халықаралық және ұлттық стандарттардың талаптарына сәйкес жұмысшыларды оқыту мен сертификаттауға негіз болады.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 2) Әуежайдағы моторлы жабдықтар мен эвакуаторлардың жүргізушілері - 3 СБШ-нің деңгейі
- 3) Арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі инженер - 6 СБШ-нің деңгейі
- 4) Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші - 5 СБШ-нің деңгейі
- 5) Әуе кемелерін жуушы - 2 СБШ-нің деңгейі
- 6) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) - 6 СБШ-нің деңгейі
- 7) Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман - 4 СБШ-нің деңгейі
- 8) Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) - 7 СБШ-нің деңгейі
- 9) Орталықтандыру жөніндегі диспетчер - 4 СБШ-нің деңгейі
- 10) Әуежайдағы жүк тиегіштері - 2 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

10. Кәсіптің карточкасы «Әуежайдағы моторлы жабдықтар мен эвакуаторлардың жүргізушілері»:			
Топтың коды:	8332-5		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Әуежайдағы моторлы жабдықтар мен эвакуаторлардың жүргізушілері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Әуе тасымалдауларын ұйымдастыру	Біліктілік:
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	В,С санатындағы жүргізуші куәлігі		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	В,С санатындағы жүргізуші куәлігі		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8343-9-016 - Қайта тиегіштер машинисі 8332-5-004 - Телескоптық траптар машинисі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-де механикаландырылған тиеу-түсіру жұмыстарын қамтамасыз ету және жолаушыларды отырғызу және түсіру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Моторлы жабдықты пайдалануға дайындығын қамтамасыз ету 2. Моторлы жабдықты басқару	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Моторлы жабдықты пайдалануға дайындығын қамтамасыз ету			

	<p>Дағды 1: Арнайы техниканың жұмыс жағдайын сақтау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысымды қабылдау кезінде арнайы машиналардың техникалық жай-күйіне мұқият тексеру жүргізу, тексеру кезінде анықталған барлық ақаулар туралы жауапты лауазымды тұлғаға уақтылы баяндау. 2. Арнайы машиналарды басқа ауысымға беруге дайындау бойынша қажетті жұмыстар кешенін жүргізу. 3. Желіге шықпас бұрын пайдалану жөніндегі нұсқаулықтың талаптарына сәйкес арнайы машиналардың, жабдықтардың техникалық жай-күйін тексеру. 4. Жұмыс кезінде машинаның және жабдықтың техникалық жай-күйін, рульдік басқарудың, тежегіштердің, жарқылдайтын оттың, радиостанциялардың, амортизациялық құрылғылардың, жарықтандыру аспаптарының, шыны тазалағыштардың және арнайы жабдық агрегаттарының жарамдылығын бақылау. 5. Батареялардың күйін және жанармай деңгейін бақылау. 6. Автожүктіегіштің, оның механизмдерінің жұмысындағы ақауларды анықтау және оларды жою 7. Автожүктіегішті жөндеуге өтінімдерді ресімдеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Материалдық бөлік пен арнайы жабдық, пайдалану ерекшеліктері, оған бекітілген барлық арнайы машиналарды жөндеу және жөндеу бойынша жұмыстар кешенін жүргізу. 2. Қызмет туралы ереже. 3. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар. 4. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 5. Арнайы киім кию ережелері, жеке және ұжымдық қорғаныс құралдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Моторлы жабдықты басқару</p>	<p>Дағды 1: Әуеайлақ бойынша қозғалыс кезінде арнайы техниканы басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ бойынша арнайы көлікті жүргізу кезінде мұқият болу, әуеайлақта қозғалысты ұйымдастыру мен қауіпсіздігіне жауапты адамдардың талабы бойынша арнайы көлікті дереу тоқтату. 2. Арнайы машинаны түнде, тұманда, көктайғақ, қар жауған кезде, сондай-ақ перрондар мен әк тұрақ орындарының жарығы жеткіліксіз болған кезде аса сақ бола отырып, басқару. 3. Соқтығысуды болдырмау үшін басқа көліктер мен әуе кемелерінің қозғалысын ескеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақ бойынша жүру ережесі. 2. Шектеулі аймақтар мен қауіптілігі жоғары аймақтарды қоса алғанда, аэродром жоспары. 3. Әуеайлақтағы қауіпсіздіктің негізгі ережелері мен рәсімдері. 4. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы. 5. Ауа-райының і қозғалыс қауіпсіздігіне әсері. 6. Төтенше жағдайларда әрекет ету тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді

	Дағды 2: Тұрақта ӘК қызмет көрсету кезінде арнайы техниканы басқару	Машықтар:	
		1. Арнайы машинаны жұмыс орнына жіберу. 2. Оператор болмаған кезде арнайы техниканың қозғалу мүмкіндігін болдырмау. 3. Жауапты лауазымды тұлғаның нұсқауы бойынша жол жүкті, жүкті, поштаны тиеуге/түсіруге қатысу. 4. Арнайы көлікпен және ЖКО-мен ӘК зақымдануының алғышарттарын болдырмайтын шаралар қабылдау. 5. Жұмысты орындауға тікелей байланысты барлық қауіптерді ескеру.	
		Білімдер:	
		1. Аумақтағы қозғалыс пен жұмысты реттейтін әуеайлақ сигналдары мен белгілерінің мәндері. 2. Ұшып келу және ұшып шығу бойынша ӘК-ге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 3. Ұшаққа қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға кіру, кету және маневр жасау схемасы. 4. Жұмыстарды орындау сапасы, қоршаған ортаға барынша аз әсер ете отырып, өзіне және айналасындағыларға қауіпсіздікті қамтамасыз ету және табиғи ресурстар мен энергия ресурстарын ұтымды пайдалану жөніндегі талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Тәртіптілік Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Зейінді шоғырландыру және бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуежайларында арнайы көліктің жұмысын ұйымдастыру жөніндегі қағидаларды бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің міндетін атқарушы 2015 жылғы 26 наурыздағы № 327 бұйрығы. ҚР Еңбек кодексі.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Әуе көлігі қызметінің супервайзері	
11. Кәсіптің карточкасы «Арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі инженер»:			
Топтың коды:	2432-0		
Қызмет атауының коды:	2432-0-002		
Кәсіптің атауы:	Арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша қолданбалы бакалавриат		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2432-0-001 - Желілік бөлік жөніндегі инженер		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Арнайы көлік құралдарының тиімді, қауіпсіз және ұйымдастырылған қозғалысын қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыруды бақылау 2. Техникалық құралдар мен арнайы автокөліктердің қозғалыс процестерін жетілдіру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыруды бақылау	Дағды 1: Техникалық құралдар мен арнайы техниканы пайдалануды инспекциялау	Машықтар:
		1. Техникалық құралдардың, арнайы автокөліктердің жай-күйін тексеру. 2. Техникалық құралдарды, арнайы автокөліктерді пайдалану рәсімдерін бақылау. 3. Қажетті оқудан өтуге және тиісті лицензиялардың болуына персоналды тексеру. 4. Қызметкерлердің жұмысқа жіберілуін бақылау. 5. Жүргізілген тексерулер мен жөндеулер бойынша құжаттаманы жүргізу.
		Білімдер:
		1. Арнайы автокөліктің техникалық сипаттамалары мен құрылымдық ерекшеліктері. 2. Техникалық құралдар мен арнайы автокөлікті пайдалану және жөндеу негіздері. 3. Техникалық жай-күйді бақылау әдістері. 4. ҚР еңбек заңнамасының негіздері. 5. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Техникалық құралдардың, арнайы автокөліктердің қозғалысын бақылау	Машықтар:
		Іскерліктер: 1. Арнайы белгіленген қозғалыс ережелерінің орындалуын бақылау. әуеайлақ бойынша автокөлік пен механикаландыру құралдары. 2. Жеке құрамның өндірістік тапсырмаларды уақтылы орындауын ұйымдастырады. 3. Жарамды және жинақталған арнайы машиналар желісінде жұмысты қамтамасыз ету. 4. Ауысым инженерлерінің нұсқама жүргізуін бақылайды және жүргізушілердің техника қауіпсіздігі, өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтауын бақылайды. 5. Қауіпсіз қозғалыс бойынша жүргізушілер мен персоналға нұсқау беру. 6. Жүргізуші құрамының жылдық медициналық тексеруден өтуін қамтамасыз етеді. 7. Жүргізушілердің қажетті құрал-саймандармен және арнайы киіммен уақтылы және толық қамтамасыз етілуін қадағалау. 8. Жүргізуші құрамының жұмыс және демалыс кестесін белгілейді. 9. Тиімді қозғалысты қамтамасыз ету үшін диспетчерлермен, қауіпсіздік қызметтерімен және басқа да бөлімшелермен өзара іс-қимыл жасау.
		Білімдер:
	1. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 2. ӘК жерде қызмет көрсету технологиясы. 3. Жол қозғалысы ережелері, әуеайлақтағы қозғалыс ережелері, ӘК қызмет көрсету ерекшеліктері. 4. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы. 5. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы саясат және ҰҚБЖ шеңберінде тәуекел факторларын басқару қағидаттары мен технологияларын түсіну.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	

	<p>Дағды 3: Техникалық құралдар мен арнайы автокөліктердің қозғалысын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы көліктің қозғалысын қадағалау үшін камералар мен басқа да мониторинг жүйелерін пайдалану. 2. Белгіленген маршруттар мен жылдамдық режимдерінің сақталуын тексеру үшін инспекциялар жүргізеді. 3. Қызметкерлердің ҮБҚ талаптарын орындауын тексеру. 4. Қауіпсіз қозғалыс бойынша жүргізушілер мен персоналға нұсқау беру. 5. Авиациялық оқиғаларды тексереді (тексеруге қатысады), есептер жасайды және профилактикалық іс-шаралар мен ұсынымдар әзірлейді. 6. Қозғалысты ұйымдастыру бойынша есептілік пен құжаттаманы жасауға қатысады. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуеайлақтардағы қауіпсіздік жөніндегі IATA стандарттары. 2. Жердегі қызмет көрсету қауіпсіздігі бойынша IATA стандарттары. 3. Жол қозғалысы ережелері, әуеайлақтағы қозғалыс ережелері, ӘК арнайы көлікпен қызмет көрсету ерекшеліктері. 4. Өртүрлі көлік құралдары мен арнайы техниканы пайдаланудағы айырмашылықтар. 5. Пайдалану параметрлері мен шарттары: температура, ылғалдылық. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Техникалық құралдар мен арнайы автокөліктердің қозғалыс процестерін жетілдіру</p>	<p>Дағды 1: Техникалық құралдар мен арнайы техниканың қозғалыс процестерін оңтайландыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы машиналарға жыл сайынғы техникалық қызмет көрсету және жөндеу жоспарларын жасау. 2. Уақтылы техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді ұйымдастыру. 3. Желіге шықпас бұрын ауысым инженері мен жүргізуші құрамының арнайы машиналардың техникалық жай-күйін тексерудің сапасы мен жүйелілігін қамтамасыз ету. 4. Саябақты жаңарту бойынша ұсыныстар беру. 5. Жаңа техниканы игеруге қатысу. 6. Жүргізушілердің қауіпсіз жұмыс істеуінің және арнайы автокөлік қозғалысын ұйымдастырудың озық тәжірибесін енгізу, жаңа техниканы игеруге қатысады. 7. Ақпараттық технологияларды және қозғалысты басқарудың автоматтандырылған жүйелерін пайдалану. 8. Жиі бұзылу немесе ережелерді бұзу сияқты негізгі проблемалық аймақтарды анықтау. 9. Жүргізуші құрамының тікелей жұмыстан бос уақытында ұсақ ақаулықтарды жоюды ұйымдастыру және бақылау.

		Білімдер:	
		<p>1. Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарлама және әуежайларда ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі нұсқаулық және ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі басқа да құжаттар.</p> <p>2. Жол қозғалысы ережесі, әуеайлақтағы қозғалыс ережесі, арнайы көлікпен ӘК қызмет көрсету ерекшелігі.</p> <p>3. Әуеайлақтағы арнайы автокөлік қозғалысының қауіпсіздігі саласындағы озық тәжірибе.</p> <p>4. Әуеайлақтағы логистикалық процестерді талдау және жобалау әдістері</p> <p>5. Әуеайлақ инфрақұрылымы.</p> <p>6. Қауіпсіздік және экологиялық аспектілер</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Бейімділік</p> <p>Дербестік және жауапкершілік</p> <p>Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл</p> <p>Күйзеліске тұрақтылық</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Өзгерістерді басқару</p> <p>Аналитикалық ойлау</p> <p>Ауызекі сөйлеу дағдылары</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	<p>1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.</p>		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	начальник смены	
12. Кәсіптің карточкасы «Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші»:			
Топтың коды:	3151-1		
Қызмет атауының коды:	3151-1-009		
Кәсіптің атауы:	Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді.</p> <p>Параграф 27. Диспетчер</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Орталықтандыру бойынша диспетчердің жұмыс өтілі 1 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3154-0-011 - Ұшу жөніндегі диспетчер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК уақтылы және сапалы жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ету	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Әуе кемелерін орталықтандыруды және тиеуді қамтамасыз ететін қызметтің жұмысын үйлестіру 2. Орталықтандыру тобының жұмыс сапасын оңтайландыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Әуе кемелерін орталықтандыруды және тиеуді қамтамасыз ететін қызметтің жұмысын үйлестіру	Дағды 1: ӘК дайындау мен қызмет көрсетуді бақылау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Литрлік және бақылаудағы рейстерге қызмет көрсетуге ерекше назар аудара отырып, технологиялық кестелерге сәйкес әуе кемелеріне қызмет көрсету барысын жедел бақылауды жүзеге асыру. 2. Көліктің, техникалық құралдардың пайдаланылуы мен жарамдылығын бақылау. 3. Жерүсті қызмет көрсету агенттерінің, орталықтандыру жөніндегі диспетчерлердің өзара байланысын және қызметін бақылауды жүзеге асыру. 4. Қажет болған жағдайда технологиялық кестелермен түзету әрекеттерін жүргізу. 5. Кестені орындау және туындаған мәселелерді шешу дәлдігі мақсатында әуе компаниялармен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 6. Кешігу, кестедегі өзгерістер, төтенше жағдайлар сияқты штаттан тыс жағдайларға жауап беру. 7. Коммерциялық тиеу бөлігін алу қажеттілігі және әуе кемесін коммерциялық тиеуді жөнелту кезектілігінің басымдықтары туралы шешімдер қабылдау. 8. ӘК-нің жүктелуін және орталықтандырылуын бақылауды жүргізу.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының нормативтік құжаттары. 2. IATA жердегі әуежайға қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 3. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 4. Әуе кемесіне қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға маневр жасаудың кіру, кету схемалары. 5. Әуеайлақ бойынша арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықтар. 6. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 7. Жануарларды және басқа да арнайы жүктерді тасымалдау ережелері. 8. Әр түрлі әуе кемелерінің құрылымының ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді

	<p>Дағды 2: Жүктеуді және туралауды бақылау бойынша жұмысты жетілдіру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-ні орталықтандыру және тиеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде ауысым жұмысының нәтижелері бойынша тұрақты есепке алу жүргізу. 2. ӘК-ні орталықтандыру және тиеу бойынша жұмыстарды орындау технологиясын жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу. 3. ӘК-ні орталықтандыру және тиеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде ауысым жұмысындағы бұзушылықтар туралы қызметтік тергеу жүргізу. 4. ӘК-ні орталықтандыру және тиеу жөніндегі жұмыстарды орындау кезінде ауысым мамандарының кінәсінен ұшу қауіпсіздігі мен жүйелілігінің бұзылуының алдын алу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуе компанияларының ӘК жерүсті қызмет көрсету жөніндегі талаптары. 2. Жерүсті қызмет көрсету туралы шартқа сәйкес көрсетілетін қызметтердің түрлері. 3. ӘК жерүсті қызмет көрсетудің озық жеткізушілерінің тәжірибесі. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Орталықтандыру тобының жұмыс сапасын оңтайландыру</p>	<p>Дағды 1: ӘК жүктемесін бақылау сапасын арттыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынысты персоналдың жұмыс нәтижелерін бағалау. 2. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетумен байланысты жіберілген бұзушылықтар мен инциденттер бойынша қызметтік тергеп-тексерулер жүргізу. 3. Әлсіз жақтарын анықтау. 4. ӘК қызметін біріздендіру үшін сапа стандарттарын әзірлеу. 5. Қызметкерлерді перронда ӘК қызмет көрсету кезінде сапа стандарттарына үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуе компанияларының ӘК жерүсті қызмет көрсету жөніндегі талаптары. 2. Жер үсті қызметі туралы шартқа сәйкес көрсетілетін қызметтердің түрлері. 3. Жерүсті қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді ұсыну қағидалары. 4. Жолаушыларды, багажды және жүктерді тасымалдау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Жауапкершілік Жүйелі ойлау Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Аналитикалық ойлау Зейінді шоғырландыру және бақылау Көшбасшылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	начальник смены	
13. Кәсіптің карточкасы «Әуе кемелерін жуушы»:			
Топтың коды:	9120-2		
Қызмет атауының коды:	9120-2-002		
Кәсіптің атауы:	Әуе кемелерін жуушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	53-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (53-шығарылым) бекіту туралы" 2021 жылғы 29 желтоқсандағы № 513 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 17 қаңтарда № 26508 болып тіркелді. Параграф 12. Әуе кемелерін жуушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9117-0-001 - Самолеттегі жинап тазалаушылар		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК ішкі жинауды, әуе кемесінің сыртқы қаптамасын жууды және тазалауды орындау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК сыртқы жууды орындау 2. ӘК ішкі жинауды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: ӘК сыртқы жууды орындау			

	<p>Дағды 1: Өуе кемесінің сыртқы қаптамасын жуу және тазалау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1 разряд: 1. IV сыныпты ӨК сыртқы қаптамасын жуу және тазалау. 2. Техникалық қызмет көрсету регламентінің мерзімді нысандарында I-II сыныпты өуе кемесінен басқа, регламенттік жұмыстардың барлық түрлері бойынша ӨК-нің барлық түрлерін жууды жүргізу.</p> <p>2 разряд: 1. Жуу агрегаттары мен жабдықтарын қолдана отырып, регламенттік жұмыстардың барлық түрлері бойынша I-III сыныпты әк және кең фюзеляжды өуе кемелерінің сыртқы қаптамасын жуу және тазалау. 2. Кедергілер мен тайғақ жерлерді жою. 3. Жоғары орналасқан бөлшектерді жуу үшін осы типтегі ӨК үшін арнайы қарастырылған баспалдақтар мен платформаларды қолдану. 4. Құралдар мен материалдарға ыңғайлы қол жетімділікті қамтамасыз ету. 5. Техникалық және пайдалану құжаттамасын қолдану. 6. Есеп беру құжаттамасын толтыру.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қызмет көрсетілетін өуе кемелерінің түрлері. 2. Өуе кемесінің сыртқы қаптамасын жуу және тазалау технологиясы, оның ішінде төмен температура жағдайында. 3. Ерітінділердің (эмульсиялардың), жуғыш сұйықтықтардың құрамы (дозасы). 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өрттен қорғау талаптары. 5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі. 6. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 7. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар. 8. Арнайы жабдықты пайдалану ережелері. 9. ӨК тұрақ орындарында жұмыс орнын ұйымдастыру қағидалары. 10. ӨК жабдықтарымен және химиялық заттармен қауіпсіз жұмыс істеу жөніндегі нұсқаулықтар. 11. Арнайы киім кию ережелері. 12. Алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері және медициналық алғашқы медициналық көмек қобдишасын пайдалану.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: ӨК ішкі жинауды орындау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>

<p>Дағды 1: Ұшқыштар кабинасын, жолаушылар салонын, ас үйді, вестибюльдер мен гардеробтарды тазалауды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1 разряд: 1. Әк дәретхана бөлмелерін, едендерін, креслоларын, терезе Жарық сүзгілерін химиялық заттарды қолдана отырып жуу, тазалау және тазалау. 2. Жуғыш заттарды жұмысқа дайындау. 3. Белгіленген құжаттаманы рәсімдеу.</p> <p>2 разряд: 1. Техникалық қызмет көрсету регламентінің мерзімді нысандары бойынша техникалық қызмет көрсету кезінде I-II сыныпты әуе кемесінің ішін кешенді жууға және жинауға арналған арнайы машинаны қолдана отырып, тазалау және жуу жұмыстарын жүргізу. 2. Жайлылық құралдарын (перделер, кілемдер, қапқақтар және басқалар) ауыстыру. 3. Орталықтандырылған ағызу және жуу жүйесімен жабдықталмаған әуе кемесіндегі дәретхана бөлмелері бактарының қабылдағыштарын алып тастау, оларды ішіндегісінен тазарту. 4. Қабылдау және тарату жеңдерін және әуе кемесінің дәретхана бөлмелерінің қабылдау бактарының ағызу люктерінің жабылуын қосу және ажырату.</p> <p>Білімдер:</p> <p>1. Қызмет көрсетілетін әуе кемелерінің түрлері. 2. Әуе кемесін жуу және оларды ластанудан тазарту кезінде лак-бояу жабындарымен және ішкі әрлеумен жұмыс істеу тәртібі. 3. Ұшқыштар кабинасында, әуе кемесінің авариялық люктерінің жанында жуу және жинау кезіндегі сақтық шаралары. 4. Ерітінділердің (эмульсиялардың), жуғыш сұйықтықтардың құрамы (дозасы). 5. Жуғыш заттарды дайындау және олармен жұмыс істеу тәртібі. 6. Қолданылатын ерітінділер мен еріткіштердің қасиеттері. 7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар. 8. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар; 9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 10. Әуе кемесінде қолданылатын заманауи синтетикалық маталарды жуу ерекшеліктері мен технологиясы. 11. Әуе кемесін кешенді жууға және жинауға арналған машиналар мен механизмдердің арнайы жабдығының құрылысы мен пайдалану тәртібі. 12. Жолаушылар салондарының, экипаж кабиналарының, багаж бөлімдерінің, санитарлық тораптардың орналасуы туралы жалпы мәліметтер. 13. Әуе кемесінің буфеттік-ас үй жабдығының, кәріз және сумен жабдықтау жүйелерінің құрылысы мен құрылымының ерекшеліктері. 14. Экипаж кабиналары мен жолаушылар салондарын тазалау ерекшеліктері. 15. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану тәртібі.</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Дағды 2: Жүк бөліктерін және жүктерді пакерлеу құралдарын жинау</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қоқысты тазалау. 2. Панельдерді, еденді жуу. 3. Жүк контейнерлері мен паллеттер тазалау.</p>

		Білімдер:	
		1. Жуу және дезинфекциялау құралдарының мақсаты мен қолдану ережелері. 2. Тазалау әдістері және жуу әдістері. 3. Жануарларды және қауіпті жүктерді тасымалдағаннан кейін жинаудың ерекше талаптары. 4. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. ҚР Еңбек кодексі.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Телноскопиялық трап машинисі	
14. Кәсіптің карточкасы «Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) »:			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Параграф 8. Ауысым бастығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 2 жыл.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-1-038 - Ауысым бастығы (көлікте)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру бойынша ауысымдық өндірістік тапсырмалардың орындалуын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыру 2. ӘК жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі жұмыстарды жедел бақылау 3. Ауысым жұмысының сапасын оңтайландыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыру			

	<p>Дағды 1: Ауысым жұмысын жоспарлау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алдағы жұмыс жағдайларын, рейстер санын, техниканың болуын, ауа-райының жағдайын бағалау. 2. Басым міндеттерді бөлектеу. 3. Қауіпсіздік техникасы, жұмыстарды орындау ерекшеліктері, регламенттеуші құжаттардың талаптары бойынша нұсқама жүргізу. 4. Жұмыс орнында жоғары моральдық атмосфераны сақтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перрондағы ӘК қызмет көрсету технологиясы. 2. Бағынысты қызметкерлердің жұмыс технологиясы және лауазымдық нұсқаулықтары. 3. Перрондағы ӘК-ге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 4. Әуе кемелерінің, арнайы көліктердің және механикаландыру құралдарының қозғалысын перронға орналастыру және ұйымдастыру схемасы. 5. Техникалық және коммерциялық қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың әуе кемелеріне кіру, кету схемалары. 6. Рейстерге қызмет көрсетуге қатысатын қызметтердің міндеттері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Тапсырмаларды бөлу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауысым жұмысын құрылымдау, міндеттерді тиімді бөлу. 2. Әр қызметкерге олардың тәжірибесі мен біліктілігін ескере отырып, нақты міндеттер тағайындау. 3. Әр тапсырманы орындау үшін нақты мерзімдерді белгілеу. 4. Ақпаратты қызметкерлерге жеткізу анық және түсінікті. 5. Қызметкерлердің ұсыныстары мен ескертулерін ескеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әуежайлар мен әуе кемелерін пайдаланушылардың жергілікті нормативтік актілері. 2. Азаматтық авиацияның әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара іс-қимыл жасау қағидалары. 3. Жер үсті қызметін ұйымдастыру бойынша нұсқаулық.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 2: ӘК жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі жұмыстарды жедел бақылау</p>	<p>Дағды 1: ӘК қызмет көрсету бойынша белгіленген рәсімдер мен стандарттардың сақталуын қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Белгіленген рәсімдерді орындау үшін жағдайларды қамтамасыз ету. 2. Нақты уақыттағы тапсырмалардың орындалуын қадағалаңыз. 3. Ақпарат алмасуды бақылау. 4. Жұмыс кестесі немесе шарттары өзгерген кезде қажетті түзетулер енгізу. 5. Туындаған мәселелерге оңтайлы шешімдерді табу. 6. Жұмыс барысында аралас қызметтермен өзара әрекеттесуді ұйымдастыру. 7. Сабырлы болыңыз және жоғары жүктеме немесе дағдарыс жағдайында шешім қабылдану. 8. Жердегі жабдықтар мен техниканың жарамдылығын бақылау. 9. Ауысым нәтижелерін бағалау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Рейстерге қызмет көрсетудің технологиялық кестелері. 4. Әуе кемесіне қызмет көрсету кезінде арнайы машиналарға маневр жасаудың кіру, кету схемалары. 5. Әуеайлақ бойынша арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықтар. 6. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 7. Жануарларды және басқа да арнайы жүктерді тасымалдау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: ҰҚБЖ жұмыс істеуін және дамуын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметкерлерге ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидаттарын жеткізу. 2. Ұшу қауіпсіздігі стандарттары бойынша тұрақты оқытуды жүргізу. 3. Ауысым қызметкерлерінің ұшу қауіпсіздігі және авиациялық қауіпсіздік талаптарының орындалуын бақылау. 4. Қауіпті факторларды анықтау. 5. Ұшу қауіпсіздігін қолдау саласындағы ауысым персоналының жұмыс нәтижелерін талдау. 6. Перрондағы ӘК қызмет көрсету кезінде қауіпсіздік жағдайына үздіксіз мониторинг жүргізу. 7. ӘК жерүсті қызмет көрсету кезінде қауіпсіздікті сақтау рәсімдерін енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне байланысты тәуекелдерді анықтау және талдау принциптері мен құралдары. 2. Адам факторының төтенше жағдайдағы адамның мінез-құлқына әсері. 3. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері. 4. Авиациялық қауіпсіздік ережелері. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 6. Жүктеу және туралау принциптері 7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Еңбек функциясы 3: Ауысым жұмысының сапасын оңтайландыру	Дағды 1: Жердегі қызмет көрсету сапасын арттыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынысты персоналдың жұмыс нәтижелерін бағалау. 2. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетумен байланысты жіберілген бұзушылықтар мен инциденттер бойынша қызметтік тергеп-тексерулер жүргізу. 3. Әлсіз жақтарын анықтау. 4. ӘК қызметін біріздендіру үшін сапа стандарттарын әзірлеу. 5. Қызметкерлерді алжапқышта ӘК қызмет көрсету кезінде сапа стандарттарына үйрету.

		Білімдер:	
		1. Әуе компанияларының ӘК жерүсті қызмет көрсету жөніндегі талаптары. 2. Жерүсті қызмет көрсету туралы шартқа сәйкес көрсетілетін қызметтердің түрлері. 3. Жерүсті қызмет көрсету жөніндегі қызметтерді ұсыну қағидалары. 4. Жолаушыларды, багажды және жүктерді тасымалдау ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу Командада жұмыс істей білу Өзгерістерді басқару Дәлдік Аналитикалық ойлау Ауызекі сөйлеу дағдылары Зейінді шоғырландыру және бақылау Көшбасшылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)	
15. Кәсіптің карточкасы «Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман»:			
Топтың коды:	3151-1		
Қызмет атауының коды:	3151-1-012		
Кәсіптің атауы:	Авиациялық тасымалдау жөніндегі маман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8300-0-008 - Авиакөлік қызметінің супервайзері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау		

Еңбек функциялардың сипаттамасы

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міндетті еңбек функциялары 2. Ұшуға ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау. 3. Жүк ӘК жерүсті қызмет көрсету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Міндетті еңбек функциялары	Дағды 1: Міндетті еңбек функциялары	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшып келу бойынша ӘК тұрақ орнын дайындау. 2. Тұрақ төсемдерін, қауіпсіздік конустарын, қауіпсіздік құрылғыларын ӘК шассиінің тіректеріне орнату. 3. Элементтердің зақымдануын, қар-мұз шөгінділерінің болуын анықтау мақсатында әуе кемесіне сыртқы тексеру жүргізу. 4. Қозғалтқыштарды, шығыс құрылғыларын, датчиктер мен ӘК қабылдағыштарын қатайту. 5. ӘК жерге қосуды қамтамасыз ету. 6. ӘК электрмен жабдықтауды қамтамасыз ету. 7. Жол жүк бөліктерінің есіктерін ашу (жабу). 8. ӘК жолаушылар есіктерінің ашылуын бақылау. 9. Жолаушылар трапын, амбулифтті айдауды (айдап әкетуді) жүргізу. 10. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру үшін қажетті ӘК-ге арнайы техниканы беруді ұйымдастыру. 11. Қызмет көрсету үшін жүк люктерін, бақылау панельдерін және кіру нүктелерін, фюзеляжды, авиа қозғалтқыштарын жәрмеңкелерін, жолаушылар салонының есіктерін қызмет көрсеткенге дейін және кейін сыртқы тексеруді жүргізу. 12. Жолаушылардың түсуін және олардың автобусқа отыруын бақылау. 13. Көтеру-тасымалдау тетіктерінің көмегімен ӘК-ден жүкті, почта мен багажды, тасымалдау құжаттамасын түсіруді ұйымдастыру. 14. Тұрмыстық мүлік пен қалдықтарды түсіруді ұйымдастыру (қажет болған жағдайда). 15. ӘК ішкі жинауды ұйымдастыру (қажет болған жағдайда). 16. ӘК су жүйесін ағызуды жүргізу. 17. Әк дәретхана жүйесіне қызмет көрсетуді ұйымдастыру. 18. Жанармай құю панелінің қақпағын ашу (жабу). 19. Панельді және жанармай құю қрандарын басқару. 20. Әуе кемесінің отын сыйымдылығынан отын тұнбасын төгуді ұйымдастыру. 21. Келу бойынша жұмыс құжаттамасын дайындауды кездесу. 22. ӘК-ні күзетке тапсыру. 23. Ұшу бойынша әуе кемесіне жерүсті қызмет көрсету барысы туралы ӘК экипажына хабарлау. 24. Жұмыс кезінде анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау. 25. ӘК бортына жаяу жүргіншілер жолын орнату.

Білімдер:

1. Авиациялық ұйымдардың талаптарына сәйкес ӘК-нің әртүрлі түрлеріне жерүсті қызмет көрсету ерекшеліктері.
2. ӘК-ні қарсы алу, ӘК-ні жерүсті қызмет көрсету және ӘК-ні сүйрету кезінде халықаралық көрнекі сигналдарды пайдалану және беру тәртібі.
3. Азаматтық авиация ӘК жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара байланыс жасау қағидалары.
4. Арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі жергілікті нормативтік актілер.
5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері.
6. Оқыс оқиғалар, жазатайым оқиғалар, төтенше жағдайлар туралы хабарлау тәртібі.
7. Жүктеуді бақылау принциптері.
8. Ұшып келу бойынша ӘК-ге жерүсті қызмет көрсету жөніндегі құжаттаманы ресімдеу қағидалары.
9. Жолаушыларды, багажды, жүктерді әуеде тасымалдау ережесі.
10. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

талап етілмейді

Еңбек функциясы 2:
Ұшуға ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау.

Дағды 1:
Ұшып кететін ӘК-не қызмет көрсету

Машықтар:

1. ӘК авиациялық-техникалық қызмет көрсетумен айналысатын ұйымнан немесе құрылымдық бөлімшеден, ӘК экипажынан немесе күзетшіден ӘК қабылдау.
2. Сыртқы зақымдануларға, қар-мұз шөгінділерінің болуына ӘК тексеру жүргізу.
3. Әуе кемесі шассиінің тіректерінде сақтандырғыш құрылғыларды алып тастау.
4. ӘК қозғалтқыштарының, шығыс құрылғыларының, датчиктері мен қабылдағыштарының қақпақтарын алу.
5. ӘК электрмен жабдықтауды қамтамасыз ету.
6. Әуеайлақ жылытқышымен немесе кондиционерлеу құрылғысымен ӘК жылытуды немесе салқындатуды ұйымдастыру.
7. ӘК жерге қосуды қамтамасыз ету.
8. ӘК су жүйесіне жанармай құюды ұйымдастыру.
9. ӘК дөретхана жүйесіне жанармай құюды ұйымдастыру.
10. Жанар-жағармай материалдарымен ӘК құюды ұйымдастыру.
11. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетуді ұйымдастыру үшін қажетті ӘК-ге арнайы техниканы беруді ұйымдастыру.
12. Жүк, пошта және жол жүкті, тасымалдау құжаттамасын көтергіш-көлік тетіктерінің көмегімен ӘК-ге тиеуді ұйымдастыру.
13. Қозғалтқыштардың іске қосылуын бақылау.
14. Іске қосу нүктесінен таксиді басқару.
15. Жолаушылар трапын, амбулифтті айдауды (айдап әкетуді) жүргізу.
16. ӘК-де жолаушылардың қонуын бақылау.
17. Қозғалтқыштардың ауамен іске қосылуын бақылау.
18. ӘК мұздануға қарсы өңдеу рәсімдерін ұйымдастыру.
20. Ұшуға ӘК сүйретуді бақылау.
21. ӘК сүйретуді жүргізу кезінде белгіленген фразеологияны пайдалана отырып, әуе кемелерінің экипаждарымен радиобайланыс жүргізу.
22. Ұшуға дайындық барысында ӘК экипажына ӘК жерүсті қызмет көрсету барысы туралы хабарлау.
23. ӘК ұшуы бойынша жұмыс құжаттамасын ресімдеу.
24. Жұмыс кезінде анықталған технологиялық процестің бұзылуы туралы басшыға хабарлау.
25. Жолаушылар телескопиялық трап басқару.
26. Қыңыр жастықшаларды, конустарды ӘК-ден алып тастау.

Білімдер:

1. Авиациялық ұйымдардың талаптарына сәйкес ӘК-нің әртүрлі түрлеріне жерүсті қызмет көрсету ерекшеліктері.
2. Әуежай пайдаланушыларының арнайы көліктер мен механикаландыру құралдарының қозғалысын ұйымдастыру жөніндегі нормативтік актілері.
3. ӘК-ні қарсы алу, ӘК-ні жерүсті қызмет көрсету және ӘК-ні сүйрету кезінде халықаралық көрнекі сигналдарды пайдалану және беру тәртібі.
4. ҰҚҰЖ талаптарына сәйкес әрекет ету.
5. ӘК-ге жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара іс-қимыл жасау қағидалары.
6. Жолаушыларды, жол жүкті, жүктерді әуеде тасымалдау қағидалары және жолаушыларға, жүк жөнелтушілерге, жүк алушыларға қызмет көрсетуге қойылатын талаптар.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

талап етілмейді

<p>Еңбек функциясы 3: Жүк ӘК жерүсті қызмет көрсету</p>	<p>Дағды 1: Жүк ӘК-ні ұшу алдындағы даярлауды жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әк жүк бөлімдері мен жүк кабинасына тексеру жүргізу. 2. Бөгде адамдарды, бөгде заттарды және ұмытылған заттарды табу мақсатында тиеуді қабылдағанға дейін әуе кемесінің жүк бөліктеріне тексеру жүргізу. 3. Тиеу және арқандап байлау жабдықтары мен құрылғыларының толықтығы мен жарамдылығын тексеру. 4. ЖПҚ жарамдылығын тексеру. 5. Жүк бөлімдерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері бойынша жерүсті персоналымен өзара байланыс жасау. 6. Жүктеу нұсқауларын алу. 7. Жүк және пошта жүкқұжаттарының болуын және олардың жүк манифестіне сәйкестігін тексеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авиациялық жүк тасымалы жөніндегі маманның жұмысын реттейтін стандарттар, технологиялар және құжаттар. 3. ӘК техникалық сипаттамалары және орналасуы. 4. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы. 5. Әуе компаниялардың нұсқауларын пайдалану тәртібі. 6. Тасымалдау құжаттарын толтыру ережесі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 2: Жүк ӘК-де тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастыру және жұмыстарды бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тиеу жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес жүкшілердің орналасуын, қойылуын және бекітілуін бақылау. 2. Диспетчерді жүктеу барысы туралы және жүктеу барысында анықталған өзгерістер туралы хабардар ету. 3. Қауіпті жүктерді, жануарларды және басқа да жүктерді тиеу кезектілігін бақылау. 4. Бағалы жүктердің сақталуын қамтамасыз ету. 5. Техника мен ауыр салмақты және габаритті емес жүктерді ӘК бортына тиеуді, техника мен жүктерді ӘК-ге бекітуді ұйымдастыру. 6. Еденге жүктемені бөлу үшін арнайы материалды (қалқандар, тақталар, паллеттер) қолдануды бақылау. 7. ӘК техникалық ресурстары мен пайдалы алаңдарын тиімді және қауіпсіз пайдалану мақсатында тиеу-түсіру процесін жүйелеу. 8. Қажетті ақпаратты алу үшін әуе кемесінің ұшу экипажымен өзара байланыс жасау. 9. Жүктердің/почтаның бір бөлігін алу қажеттілігі туралы шешім қабылдау кезінде басшымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 10. Пошта мен жүктің, арнайы жүктің, қауіпті жүктің нақты саны туралы ақпарат алу үшін жүк тасымалдау қызметімен өзара байланысын жүзеге асыру. 11. Әуе кемесінің құйрығына аударылуын болдырмай, жүк бөлімшелеріне және негізгі палубаның позицияларына тиеу және түсіру кезектілігін бақылау. 12. Жүктеу жөніндегі нұсқаулық бланкісінде рейстің жүктелуі туралы есепті толтыру және қол қою.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-нің ұшу-техникалық сипаттамалары мен құрылымы туралы жалпы мәліметтер. 2. Жүк бөлігінің жабдығы және оны пайдалану. 3. ӘК-ні жүктеуге ұшу алдындағы даярлауды жүргізу тәртібі. 4. Жүк люктері мен есіктерін ашу мен жабуды басқару тәсілдері, ӘК-де қызметтік және тұрмыстық үй-жайлардың орналасу схемасы. 5. Жүктерді әуе көлігімен тасымалдауды ұйымдастыру. 6. Тиеу-түсіру жұмыстарының технологиясы және ұшу экипажының мүшелерімен өзара байланыс тәртібі. 7. Әуе кемесінің ұшу-техникалық сипаттамаларына массаның тиелуі мен таралуының әсері. 8. Жүктеуді бақылау және туралау принциптері. 9. ӘК техникалық сипаттамалары: нақты ӘК үшін туралау параметрлері және шекті мөндер. 10. Коммерциялық жүктеменің ұшақтағы тепе-теңдікке, тұрақтылыққа және басқаруға әсері. 11. Әк жүк бөлімшелерін құрастыру. 12. Қауіпті жүктердің үйлесімділік кестесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Жүктердің сақталуын қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктің жай-күйін, жүктің қаптамасындағы мөрлер мен пломбалардың болуы мен сақталуын тексере отырып, бортқа/бортқа жүкті қабылдау, контейнерлер, паллеттер мен пломбалар нөмірлерінің пошта-жүк ведомосіндегі жазбаларға сәйкестігін салыстыру. 2. Жүк жөнелтушінің нұсқауларын орындау. 3. Манипуляциялық белгілерге және тасымалдау шарттарына сәйкес жүктерді төсеуді және сақтауды қамтамасыз ету. 4. Бағалы, тез бұзылатын және арнайы жүктерді тасымалдау жөніндегі талаптардың сақталуын бақылау. 5. Жүктердің дұрыс жұмыс істемеуі туралы актілер жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Арнайы жүктерді тасымалдау ережелері. 2. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 3. Тасымалдау құжаттарын толтыру ережесі. 4. Жүктерді қабылдау-беру тәртібі. 5. Тиеу-түсіру жұмыстарының принциптері. 6. Жүктің жоғалуы, зақымдануы және уақтылы жеткізілмеуі үшін жауапкершілік нормалары. 7. ӘК-де тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастырудың және жүктерді бекітудің тиімді әдістері 8. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) сапасына қойылатын талаптар. 9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 6. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	диспетчер по центровке	
16. Кәсіптің карточкасы «Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)»:			
Топтың коды:	1325-4		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Мамандандырылған әуе көлігі бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 бұйрығы. Параграф 67. Менеджер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	мамандығы бойынша жұмыс өтілі 2 жылдан кем емес		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-4-018 - Қызмет бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету қызметтерін іске асыру жөніндегі қызметті басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қызмет жұмысын ұйымдастыру 2. Қауіпсіздік және сапа стандарттарының сақталуын бақылау 3. ӘК қызмет көрсету тиімділігін арттыру процестерін оңтайландыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Қызмет жұмысын ұйымдастыру			

	Дағды 1: Бөлімше қызметін жоспарлау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жұмысты ұйымдастыру бойынша қысқа және ұзақ мерзімді мақсаттарды анықтау. 2. Шарттарға сәйкес тапсырыс берушінің қызметтерді сатуын бақылауды жүзеге асыру. 3. Өндірісті ынталандыру және қызметтердің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында ұйымдастырушылық-техникалық, экономикалық, кадрлық проблемаларды талдау және шешу. 4. Жаңа техника мен технологияларды енгізу жоспарларын әзірлеуге қатысу. 5. Қолда бар адами және материалдық ресурстарды тиімді пайдалану. 6. Өзгертін жағдайларға бейімделу және стратегияларды қайта қарау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының нормативтік құжаттары. 2. Халықаралық әуе көлігі азаматтық авиация ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Әуежай мен ӘК пайдаланушыларының ережелері мен нұсқаулықтары. 4. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, еңбек және басқару негіздері. 5. Әуежай қызметін дамыту бағыттарын айқындайтын басшылық материалдар. 6. Ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді жоспарлау және ұйымдастыру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Қызметкерлердің қызметін үйлестіру	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кадрларды іріктеу мен орналастыруды жүзеге асыру, олардың кәсіби дамуын ынталандыру, еңбек сапасын бағалау және ынталандыру. 2. Технологиялық тәртіптің сақталуын бақылауды қамтамасыз ету. 3. Үздіксіз технологиялық процесті қамтамасыз ету. 4. Тапсырмаларды бөлу және орындау мерзімдерін белгілеу. 5. Қызметкерлерімен қызметті байланыстыру. 6. Жанжалдарды шешу. 7. Өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету: әр түрлі бөлімшелер мен қызметтер арасында әрекеттерді үйлестіру.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. ИАТА жер үстінде қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 2. ИАТА әуежайларына қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулық. 3. Әуежай мен әк пайдаланушыларының нормативтік актілері. 4. Қызметкерлердің рөлдері мен міндеттері. 5. Қызметтер арасындағы өзара әрекеттесу үшін қажетті негізгі процедуралар мен хаттамалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Қауіпсіздік және сапа стандарттарының сақталуын бақылау		

	<p>Дағды 1: ӘК жерүсті қызмет көрсету бойынша жұмыс сапасының мониторингі</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орындалған жұмыстардың сапасы туралы деректерді жинау және талдау. 2. Орындалған жұмыстардың белгіленген стандарттар мен нормаларға сәйкестігін бағалау. 3. Әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді орындау барысында кемшіліктерді жоюға бағытталған іс-шараларды өзірлеу. 4. Жұмыс сапасын талқылау үшін қызметкерлермен және басқа қызметтермен өзара әрекеттесу. 5. Қызметкерлерді сапа стандарттарына үйрету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының нормативтік құжаттары. 2. Азаматтық авиацияның халықаралық әуе көлігі ұйымдарының стандарттары мен ұсынылатын тәжірбиесі. 3. Әуежай мен әк пайдаланушыларының жергілікті нормативтік актілері. 4. Азаматтық авиацияның әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара байланыс жасау қағидалары. 5. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: ӘК жерүсті қызмет көрсетуге қатысты бөлігінде ҰҚҰЖ және ҰҚҰЖ-нің жұмыс істеуін қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімшеде кәсіби және корпоративтік мәдениетті, сондай-ақ оң қауіпсіздік мәдениетін қалыптастыру және тарату. 2. Қызметкерлердің қауіптер туралы ерікті және міндетті хабарламалар жүйесін енгізуді және танымал етуді ұйымдастыру. 3. Облыстағы бөлімше персоналының жұмыс нәтижелерін талдау. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 4. Тәуекелдерді азайту және бақылау шараларын өзірлеу. 5. Қызметкерлердің хабардарлығын арттыру үшін тренингтер өткізу. 6. Перрондағы ӘК қызмет көрсету кезінде қауіпсіздік жағдайының үздіксіз мониторингін ұйымдастыру. 7. Қауіпсіздікті сақтау рәсімдері мен түзету шараларын өзірлеуді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұшу қауіпсіздігіне байланысты тәуекелдерді анықтау және талдау принциптері мен құралдары. 2. Адам факторының төтенше жағдайдағы адамның мінез-құлқына әсері. 3. Ұжымдағы тиімді өзара әрекеттесу принциптері және жанжалды жағдайлардың себептері. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 5. Жүктеу және туралау принциптері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 3: ӘК қызмет көрсету тиімділігін арттыру процестерін оңтайландыру</p>		

	<p>Дағды 1: Үздік тәжірибелерді енгізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуе кемелеріне қызмет көрсетуді жақсарту үшін заманауи әдістерді қолдану. 2. Күнделікті операцияларды автоматтандыру үшін технологияны қолдану. 3. ӘК қызмет көрсету сапасын жақсарту үшін қызметкерлер мен тапсырыс берушілердің пікірлерін ескеру. 4. Нәтижелерді бақылау және деректерге негізделген шешімдер қабылдау үшін негізгі көрсеткіштерді қолдану. 5. Технологиялық процеске түзетулер енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиімділікті талдау әдістері. 2. Тиімділікті арттырудың заманауи технологиялары мен құралдары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Персоналдың біліктілігін арттыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибені зерделеуді ұйымдастыру. 2. Әдістер мен стандарттар негізінде қызметкерлерге қажетті дағдылар мен білімді анықтау. 3. Қызметкерлерді оқыту мен дамытуға ынталандыру. 4. Қажетті тренингтер мен курстарды ұйымдастыру. 5. Оқытудың интерактивті және цифрлық әдістерін енгізу. 6. Нәтижелерді бағалау. 7. Оқу бағдарламаларын әзірлеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК жерүсті қызмет көрсету саласындағы халықаралық стандарттар мен тәжірибелер. 2. ӘК ұшуларын өуежаймен қамтамасыз ету бөлігінде Қазақстан Республикасының заңдары мен нормативтік актілері. 3. Қызметкерлерді оқуға ынталандыру принциптері мен әдістері. 4. Оқыту әдістері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Бейімділік Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Аналитикалық ойлау Ауызекі сөйлеу дағдылары Жазбаша қарым-қатынас жасау дағдылары Тәлімгерлік (тәлімгерлік, коучинг) Оқу және өзін-өзі оқыту қабілеті Сыни ойлау Көшбасшылық</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 5. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі. 7. Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламасын бекіту туралы. ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы. 8. Азаматтық және эксперименттік авиацияда деректерді ұсыну мен авиациялық оқиғалар мен оқыс оқиғаларды тергеп-тексеру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 27 шілдедегі № 505 бұйрығы		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	8	Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары	
17. Кәсіптің карточкасы «Орталықтандыру жөніндегі диспетчер»:			
Топтың коды:	3154-0		
Қызмет атауының коды:	3154-0-012		
Кәсіптің атауы:	Орталықтандыру жөніндегі диспетчер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Әуе кемелеріне жерде қызмет көрсету	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3151-1-009 - Орталықтау жөніндегі үйлестіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-нің қауіпсіз, экономикалық тиімді жүктелуін, ӘК-нің ауада және жерде орнықтылығы мен басқарылуын қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. ӘК жүктеуді жоспарлау 2. Салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу 3. Перрондағы ӘК жүктелуін бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: ӘК жүктеуді жоспарлау	Дағды 1: ӘК рұқсат етілген коммерциялық жүктемесін есептеу	Машықтар: 1. Тасымалдаудың жүйелілігін қамтамасыз ету бойынша дағдыларды қолдану. 2. Белгіленген туралауды сақтай отырып, ӘК-нің барынша жүктелуін қамтамасыз ету. 3. Қызмет көрсетілетін әуе компания ұсынатын технологиялық құжаттаманы дайындау. 4. Есептеу үшін мәліметтер жинау. 5. Рұқсат етілген коммерциялық жүктеменің салмағын есептеу. 6. Алдын ала жүктеуді есептеу.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перрондағы коммерциялық ұшақтарды дайындаудың технологиялық кестелері. 2. Жүктеуді жоспарлау процедурасы. 3. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы. 4. Авиакомпаниялардың нұсқауларын пайдалану тәртібі. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау ережелері. 6. Жолаушыларды, багажды, жүкті және поштаны тасымалдау ережелері. 7. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
	Дағды 2: Жүктеудің логикалық таралуы	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді, поштаны, багажды жүк бөлімдеріне орналастыруды орталықтандыруды сақтай отырып бөлу. 2. Салонда жолаушыларды отырғызу схемасын жасау. 3. Туралауды болжамды есептеуді жүргізу. 4. Жүктеу схемасын шығару. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК техникалық сипаттамалары: белгілі бір модель үшін туралау параметрлері және шекті мәндер. 2. Коммерциялық жүктеменің ұшақтағы тепе-теңдікке, тұрақтылыққа және басқаруға әсері. 3. Әк жолаушылар кабиналары мен жүк бөлімшелерін құрастыру. 4. Қауіпті жүктердің үйлесімділік кестесі. 5. Жүктеу схемасын толтыру ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу	Дағды 1: Графикалық әдіспен салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нақты жүктемені есептеу. 2. Массаның таралуы мен туралануын визуализациялау үшін графиктер мен диаграммаларды қолдану. 3. Бастапқы мәліметтер негізінде графиктер құру. 4. Алынған графиктерді орталықтандырудың рұқсат етілген шектерін анықтау үшін түсіндіру. 5. Жүктемені орналастыру нүктелерінің координаттарымен және олардың жалпы масса центріне әсерімен жұмыс жасау. 6. Жүктеу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін графикалық нәтижелерді стандарттармен және стандарттармен салыстыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механика негіздері: масса және күш моменті ұғымдарын түсіну. 2. Деректерді визуализациялау үшін графиктер мен диаграммаларды құру принциптері. 3. Координаттар жүйесі: координаттармен жұмыс істей білу және оларды туралауды анықтауда қолдану. 4. Туралауды есептеу әдістері және оларды графикалық бейнелеу. 5. Коммерциялық жүктеменің ұшақтағы тепе-теңдікке, тұрақтылыққа және басқаруға әсері. 6. Орталықтандыруға және салмақ сипаттамаларына қойылатын нормативтік талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді

	<p>Дағды 2: Автоматтандырылған режимде салмақ және орталықтандыру сипаттамаларын есептеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орталықтандыру мен жүктеуді есептеу үшін арнайы бағдарламаларды қолдану. 2. Жүктеменің массасы мен таралуы туралы мәліметтерді енгізу. 3. Нәтижелерді қолайлы массалық және орталықтандыру сипаттамаларымен салыстыру. 4. Есептеулерден алынған нәтижелерді түсіндіру. 5. Әуе кемелерінің әртүрлі түрлеріне арналған бағдарлама параметрлерін реттеу. 6. Есеп айырысу нәтижелерін нормативтік талаптармен және стандарттармен салыстыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктеуді және туралауды есептеудің автоматтандырылған бағдарламасының жұмыс принциптері. 2. Компьютерде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік ережелері мен санитарлық нормалар. 3. Әуе компанияларының жүктемені есептеу жөніндегі нұсқаулығы және орталықтандыру. 4. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
<p>Еңбек функциясы 3: Перрондағы ӘК жүктелуін бақылау</p>	<p>Дағды 1: Ақпарат алмасу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Түрлі көзделген байланыс құралдары арқылы ақпарат алмасуды жүргізу. 2. Отын туралы, әуе кемесінің экипажы туралы ақпарат алу үшін әуе кемесінің ұшу экипажымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 3. Нақты саны мен бағажы, арнайы бағажы туралы ақпарат алу үшін Жолаушылар тасымалы қызметімен өзара байланысты жүзеге асыру. 4. Коммерциялық жүктеменің бір бөлігін алу қажеттілігі және коммерциялық жүктемені жіберу кезектілігінің ықтимал нұсқалары туралы шешім қабылдаған кезде басшымен өзара әрекеттесуді жүзеге асыру. 5. Пошта мен жүктің, арнайы жүктің нақты саны туралы ақпарат алу үшін жүк тасымалдау қызметімен өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 6. Жүктеуді бақылауға жауапты лауазымды тұлғаның жүктеме барысы туралы есептерін қабылдау және қажет болған жағдайда түзетулер енгізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсету технологиясы. 2. Азаматтық авиация әуе кемелеріне жерүсті қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін қызметтердің өзара байланыс технологиясы. 3. Әуе кемелерін орталықтандыру және тиеу саласындағы тасымалдаушы авиациялық ұйымдардың стандарттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді

	Дағды 2: Рейстік құжаттарды шығару	Машықтар:		
		1. Құжаттың нақты жүктелуіне сәйкестігі туралы растау алу. 2. Жинақтау-тиеу ведомосын, орталықтандыру бойынша деректерді, тиеу схемасын шығару, автоматтандырылған жүйедегі қауіпті және басқа да арнайы жүктер туралы ӘК командиріне хабарлау. 3. Жинақтау-тиеу ведомосының бланкілерін, орталықтандыру кестесін, тиеу схемасын, ӘК командиріне қауіпті және басқа да арнайы жүктер туралы хабарламаны толтыру. 4. Құжаттарды тексеру және қол қою. 5. Құжаттарды экипажға беруді ұйымдастыру.		
		Білімдер:		
		1. Ұшу құжаттарын толтыру ережесі. 2. Жүктеуді және туралауды бақылау технологиясы.		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді		
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Дербестік және жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Зейінді шоғырландыру және бақылау Логикалық ойлау			
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. ҚР әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы. ҚР Заңы. 2. Әуежай қызметінің құрамына кіретін әуеайлаққа және жерде қызмет көрсету тауарларының, жұмыстарының, қызметтерінің тізбесін бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 749 бұйрығы. 3. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 4. Азаматтық әуе кемелерінде қауіпті жүктерді әуеде тасымалдау жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 21 маусымдағы № 371 бұйрығы. 6. ҚР халықаралық әуежайларында багажды, пошта жөнелтілімдерін және жүктерді әуе көлігімен тасымалдау және өңдеу жөніндегі бірыңғай талаптар мен технологиялық рәсімдерді бекіту туралы. ҚР Инвестиция және даму министрінің 2015 жылғы 27 қарашадағы № 1117 бұйрығы. 6. ҚР Еңбек кодексі.			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:		
	5	Орталықтандыру жөніндегі үйлестіруші		
18. Кәсіптің карточкасы «Әуежайдағы жүк тиегіштері»:				
Топтың коды:	9333-3			
Қызмет атауының коды:	-			
Кәсіптің атауы:	Әуежайдағы жүк тиегіштері			
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2			
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:				
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	1-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (1-шығарылым) бекіту туралы" 2023 жылғы 1 қыркүйектегі № 364 Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары - Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 7 қыркүйекте № 33389 болып тіркелді. Параграф 133. жүк тиегіштер, 3 разряд			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық:	Біліктілік:	
		-	-	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:				
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:				
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	9333-1-001 - Жүкші 9333-3-002 - Қолжүктерді сұрыптаушы			

Қызметтің негізгі мақсаты:	ӘК-де тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жол жүкті өңдеу 2. Жүкті өңдеу
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жол жүкті өңдеу	Дағды 1: Жөнелтілетін жол жүкті өңдеу	Машықтар:
		3 Разряд 1. Жолжүкті бағыттар бойынша сұрыптау. 3. Арнайы жол жүкті өңдеу дағдыларын қолдану. 3. Жолжүкті көлік құралына немесе ЖПҚ-ге салу. 4. ӘК-ге тасымалдау кезінде жол жүкті сақталуын қамтамасыз ету. 5. Жүк арбасын жүк люкіне немесе транспортер лентасына орнату кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету. 6. Тасымалдау лентасында багаждың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 7. Жол жүкті ӘК жүк бөлімдеріне көлемі мен үйлесімділігін ескере отырып орналастыру. 8. Жүктемелі бекіту үшін жүк қоймасының жабдықтарын пайдалану. 9. ЖПҚ жүктеп алу. 10. Жол жүк ведомостін толтыру.
		Білімдер:
		3 разряд 1. Жол жүкті өңдеу ережелері. 2. Жол жүк белгілерінің түрлері мен мақсаты. 3. Жол жүк ведомостін толтыру ережесі. 4. Жүк бөлімдерінің орналасуы. 5. ӘК жүктемесін бақылау қағидаттары. 6. Перрондағы коммерциялық ұшақтарды дайындаудың технологиялық кестелері. 7. Техникалық және коммерциялық қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың әуе кемелеріне кіру, кету схемалары. 8. Перрондағы механикаландыру құралдарын сәйкестендіру және орнату ережелері. 9. ЖПҚ пайдалану ережелері. 10. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария және өртке қарсы талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді
Еңбек функциясы 2: Жүкті өңдеу	Дағды 2: Келіп түскен жол жүкті өңдеу	Машықтар:
		3 разряд 1. Қапталмаған жол жүкті түсіру. 2. Арнайы жол жүкті бөлектеу. 3. Жол жүктің ақаулығын рәсімдеу. 4. Жол жүктің тасымалдаушының лентасына орналастыру, оның сақталуын қамтамасыз ету. 5. Жол жүкті көлік құралына төсеу, оның тұрақтылығын қамтамасыз ету. 6. Беру аймағына тасымалдау кезінде жол жүктің сақталуын қамтамасыз ету. 7. Жол жүкті карусель таспасына салу.
		Білімдер:
	3 разряд 1. Келіп түскен багажды өңдеу ережесі. 2. Багаждың ақауларының түрлері. 3. Багаждың сақталуы мен жарамдылығы үшін жауапкершілік.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді	

<p>Дағды 1: Жөнелтілетін жүктерді және поштаны өңдеу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүк манифестінің деректеріне сәйкес жүк пен поштаны қабылдау: таңбалауды, қаптаманы, орын санының сәйкестігін тексеру. 2. ӘК-ге тасымалдау кезінде жүк пен поштаның сақталуын қамтамасыз ету. 3. ӘК-ге жүктеу кезінде жүктің және поштаның сақталуын қамтамасыз ету. 4. Арнайы жүкті өңдеу дағдыларын қолдану. 5. Жүк пен поштаны көлік құралына немесе ЖПҚге салу. 6. ӘК-ге тиеу кезінде жүк пен жол жүктің қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 7. Көлемі мен үйлесімділігін ескере отырып, ӘК жүк бөлімдерінде жүк пен поштаны орналастыру. 8. Жүктемелі бекіту үшін жүк қоймасының жабдықтарын пайдалану. <p>Білімдер:</p> <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүкті тасымалдау ережелері. 2. Коммерциялық жүктемелі беру принциптері. 3. Жүк таңбаларының түрлері мен мақсаты. 4. Қауіп белгілері. 5. Жүк бөлімдерінің орналасуы. 6. ӘК жүктемесін бақылау қағидаттары. 7. Перрондағы коммерциялық ұшақтарды дайындаудың технологиялық кестелері. 8. Техникалық және коммерциялық қызмет көрсету кезінде арнайы машиналардың әуе кемелеріне кіру, кету схемалары. 9. Перрондағы механикаландыру құралдарын сәйкестендіру және орнату ережелері. 10. ЖПҚ пайдалану ережелері. 11. Жинақтау парағының, карго манифестінің, ӘК жүктеу жөніндегі нұсқаулықтың мақсаты.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>
<p>Дағды 2: Келіп түскен жүктерді өңдеу</p>	<p>Машықтар:</p> <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пакеттелмеген жүк пен поштаны түсіріңіз. 2. Арнайы қауіпті және арнайы жүкті бөлу. 3. ЖПҚ жүктеу. 4. Жүктің және поштаның дұрыс жұмыс істемеуін рәсімдеу. 5. Түсіру және тасымалдау кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету. 6. Поштаны пошта учаскесіне жіберу. 7. Жүкті коммерциялық қоймаға беру. 8. Жүктерді және поштаны қабылдау-тапсыру құжаттарын толтыру. <p>Білімдер:</p> <p>3 разряд</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ӘК-ден жүктер мен поштаны түсіру тәртібі. 2. Коммерциялық жүктемелі қабылдау-беру тәртібі. 3. Жүк таңбаларының түрлері мен мақсаттары. 4. ЖПҚ сақтау ережелері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді</p>

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімділік Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Командада жұмыс істей білу Дәлдік Төзімділік пен еңбексүйгіштік Зейінді шоғырландыру және бақылау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	1. Әуежайларда жерде қызмет көрсетуді жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы. ҚР Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 2019 жылғы 2 қазандағы № 750 бұйрығы. 2. Жолаушыларды, багажды, жүк-багажды және почта жөнелтілімдерін темір жол көлігімен тасымалдау қағидаларын бекіту туралы. ҚР Инвестициялар және даму министрінің 2015 жылғы 30 сәуірдегі № 540 бұйрығы. 4. ҚР Еңбек кодексі.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	әуе көлігі қызметінің супервайзері

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

19. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі

Орындаушы:

Мырзағалиев Ербакыт Орынғалиевич, +7 (717) 257 21 91, e.myrzagaliev@transport.gov.kz

20. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

«Азаматтық авиация академиясы» АҚ

Жоба жетекшісі:

Жакупов Кайрат Булатович

E-mail: k.zhakupov@agakaz.kz

Телефон нөмірі: +7 (701) 158 54 52

Орындаушылар:

Бекметова Нафиса Маратовна, +7 (705) 806 01 86, n.bekmetova@agakaz.kz

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 08.11.2024 г.

22. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 25.11.2024 г.

23. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: 04.12.2024 г.

24. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 1, 2024 г.

25. Бағдарлы қайта қарау күні: 31.12.2027 г.